

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa G. C.

przeciwko P. [...]

o odszkodowanie i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1980
(jeden tysiąc dziewięćset osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. wyrokiem z dnia 24 września 2015 r. zmienił, zaskarżony przez powoda G. C., wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 3 lipca 2015 r. w punkcie I w ten sposób, że zasądził od pozwanej P. [...] na rzecz powoda G. C. tytułem wynagrodzenia kwotę 35.942,40 zł brutto wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania kwotę 13.478,40 zł, tytułem ekwiwalentu za urlop kwotę 3.744 zł oraz w punkcie II i III w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1860 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w O. kwotę

2.659 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej a także zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.619 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy w motywach orzeczenia podniósł, że wykładni art. 129 ust. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1842) dokonał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 marca 2009 r., II PK 219/18 (OSNP 2010 nr 21-21, poz. 261), uznając, iż przepis ten stanowi merytoryczną podstawę wypowiedzenia umowy o pracę. Nie ingeruje natomiast w procedurę wypowiedzania stosunku pracy. Oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy składane przez uczelnię musi spełniać wszystkie wymagania, w tym dotyczące trybu dokonania tej czynności prawnej, wynikające z Kodeksu pracy i statutu uczelni. *Ad casum* oznaczało to, że powodowi przysługiwał trzymiesięczny okres wypowiedzenia, który upływał z dniem 31 marca 2015 r., bowiem zatrudniony był u pozwanej od 1 marca 2010 r. Jednak ze względu na zapis zawarty w art. 128 ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym ostatecznie upływał on z dniem 30 września 2015 r. Statut pozwanej stanowi wprost w § 79 ust. 7, że w przypadku rozwiązania stosunku pracy nauczyciela akademickiego z końcem semestru, przez koniec semestru rozumie się odpowiednio 28 lutego lub 30 września. Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd pierwszej instancji dokonał błędnych ustaleń, jakoby pozwana dopiero w grudniu 2014 r. uzyskała informację odnośnie dodatkowego zatrudnienia powoda. Już w piśmie z dnia 30 czerwca 2014 r. powód poinformował rektora pozwanej o tym, że zmuszony jest kontynuować zatrudnienie w Wyższej Szkole Zawodowej w N.. Natomiast termin określony w art. 129 ust. 8 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym jest terminem zawitym i dokonanie nauczycielowi akademickiemu wypowiedzenia stosunku pracy z jego uchybieniem powoduje konsekwencje w postaci bezprawności wypowiedzenia.

Skarga kasacyjna pozwanej została oparta na naruszeniu prawa materialnego, a to - art. 129 ust. 8 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, przejawiające się w przyjęciu, że pozwana uchybiła terminowi do wypowiedzenia umowy o pracę z powodu niezaprzestania przez pracownika kontynuowania dodatkowego zatrudnienia, zakreślonego w tym przepisie, podczas gdy wypowiedzenie umowy o pracę dokonane zostało w zgodzie z przepisami prawa oraz - art. 36 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 128 ust. 1 w związku z art. 129 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym przejawiające się w

przyjęciu, że w niniejszej sprawie należało zastosować trzymiesięczny okres wypowiedzenia umowy o pracę na koniec semestru, gdy art. 129 tej ustawy jest uregulowaniem szczególnym, pozwalającym rektorowi uczelni na rozwiązanie umowy o pracę z nauczycielem akademickim, który nie dostosował się do polecenia przełożonego, a także naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, a to - art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodu w postaci oświadczenia powoda z dnia 30 czerwca 2014 r. w sposób sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz - art. 382 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. przez niczym nieuzasadnione, odmienne od zapatrywania Sądu pierwszej instancji, prowadzące do uznania przez Sąd Okręgowy, iż roszczenia powoda są uzasadnione, co w efekcie doprowadziło do oceny materiału dowodowego w sposób niewszechstronny oraz niezgodny z zasadami doświadczenia życiowego.

Skarżąca wniosła o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w każdym zaś przypadku o zasądzenie od powoda na rzecz skarżącej kosztów postępowania.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania bowiem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności wyjaśnienia, czy w sytuacji, gdy art. 129 ust. 8 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym wskazuje, że wypowiedzenie stosunku pracy następuje z końcem miesiąca następującego po miesiącu, w którym rektor powziął wiadomość o niezaprzestaniu przez nauczyciela akademickiego kontynuowania dodatkowego zatrudnienia, możliwe jest jednoczesne zastosowanie terminów wypowiedzenia stosunku pracy z art. 36 § 1 k.p. i rozwiązanie stosunku pracy z art. 128 ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym; art. 129 ust. 8 ustawy stanowi szczególną regulację, usystematyzowaną w sposób kompletny. Skarżąca wskazała także na oczywistą zasadność skargi, co jest uzasadnione naruszeniem tak prawa materialnego, jak i przepisów postępowania, pozostających w związku z wynikiem sprawy, którego przejawy podniesiono w zarzutach skargi kasacyjnej. W ocenie skarżącej kuriozalne byłoby wymaganie od pracodawcy, aby ten dopytywał się czy pracownik dostosuje się do decyzji pracodawcy i nie będzie podejmował dodatkowego zatrudnienia.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania o oddalenie skargi oraz o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący powołał się na dwie z powyższych przesłanek, gdyż wskazał zarówno na istnienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz fakt, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), co wymaga na wstępie uwagi o charakterze porządkującym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

Odnosząc się do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego stwierdzić należy, że aby było to możliwe, to konieczne byłoby przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego

wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467). Podkreślenia wymaga, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09,

LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla tej przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), przede wszystkim dlatego, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 marca 2009 r., II PK 219/08, do którego prawidłowo odwołał się Sąd Okręgowy, stwierdził, że „przepis art. 129 ustawy z 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym stanowi merytoryczną podstawę wypowiedzenia umowy o pracę. Nie ingeruje natomiast w procedurę wypowiedzania stosunku pracy. Oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy składane przez uczelnię musi spełniać wszystkie wymagania w tym dotyczące trybu dokonania tej czynności prawnej wynikającego z Kodeksu pracy i statutu uczelni”. To oznacza, że oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy składane przez uczelnię musi spełniać wszystkie wymagania, w tym dotyczące trybu dokonania tej czynności prawnej wynikającego z Kodeksu pracy i statutu uczelni. A zatem rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem akademickim z powodu niezaprzestania przez niego kontynuowania dodatkowego zatrudnienia następuje na zasadach określonych w art. 128 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z tym przepisem rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę z nauczycielem akademickim następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, z tym że rozwiązanie stosunku pracy, za wypowiedzeniem następuje z końcem semestru. Powyższy pogląd akceptowany jest jednolicie także w doktrynie (por. W. Sanetra, M. Wierzbowski, *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*. WKP 2013; H. Izdebski, J. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*. Wydanie II. Warszawa 2015). Wobec tego nie budzi wątpliwości, że w przypadku stosunków pracy nawiązanych na podstawie mianowania okres wypowiedzenia będzie wówczas wynosił trzy miesiące, a jego koniec będzie przypadał na koniec semestru. W odniesieniu do umownych stosunków pracy okres wypowiedzenia będzie obliczany zgodnie z art. 36 § 1 k.p., z tym że również w tym wypadku upłynie on z końcem semestru. Powyższe oznacza, że art. 129 ust. 8 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym nie modyfikuje okresów wypowiedzenia, a jedynie wprowadza maksymalny termin, do upływu którego złożenie oświadczenia o

wypowiedzeniu z powodu niezaprzestania przez pracownika kontynuowania dodatkowego zatrudnienia jest dopuszczalne, aby było zgodne z prawem.

Odnosząc się z kolei do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy nadmienić, że w judykaturze przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642; z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619; z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910; z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, LEX nr 2156603), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX 1522063), czego nie można stwierdzić w rozpoznawanej sprawie. Ponadto wskazać należy, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 czy z dnia 19 lutego 2014 r., I UK 410/13, LEX nr 1646933).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z regułą określoną w art. 98 § 1 k.p.c.